

Hlavoň, Karel

[**Lexikon der Ethik. Otfried Höffe (ed.)**]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. B, Řada filozofická.
1979-1980, vol. 28-29, iss. B26-27, pp. 116-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/106248>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

cular City, 1968) pokus o sekularizovaný výklad evangelia a upozorňuje na nejasnosti, jež se u obou teologů objevují právě v důsledku jejich úsilí vyhnout se tradiční „teologické metafyzice“. Autory s pozitivním přístupem k metafyzické stránce teologické problematiky zastupuje představitel oxfordské analytické filozofie P. F. Strawson (např. *Individuals*, 1961) a analytickou filozofii ovlivněný novotomista C. B. Daly (*Metaphysics and the Limits of Language*, sb. *Prospect for Metaphysics*, 1961). Velký ohlas mají rovněž práce I. I. Ramseya *Religious Language* (1957) a *Models and Mystery* (1964). Ramsey své pojetí metafyziky jako disciplíny budující obraz světa, na jehož základě rozhodujeme o své „kosmické pozici“, aplikuje na výklad teologické (náboženské) řeči, jejích kategorií a výpovědí (např. slovo „bůh“ chápe jako integrující výraz pro „kosmické určení místa“ veškeré naší zkušenosti). K Ramseyovi má blízko svými úvahami o logice víry I. M. Crombie, jehož studii *The Possibility of Theological Statements* (1957) můžeme najít i v citovaném Dalferthově sborníku. V závěru kapitoly Martin dokládá zájem o „teologickou metafyziku“ ještě stručnými odkazy na publikace D. Emmettové, F. B. Dilleho a dalších a vyslovuje přesvědčení, že dialog filozofie a teologie bude pokračovat ku prospěchu obou oborů.

Není naším úkolem posuzovat, co má nebo může mít význam pro teologii. Pokud jde o filozofii, je myslím nesporné, že sledování „nového dialogu“ — stejně jako studium teologické odpovědi na podněty kteréhokoliv filozofického směru — má význam pro hlubší poznání nejen některých otázek spjatých s náboženským jazykem, ale i současného stavu náboženského vědomí a náboženské (teologické) sebereflexe.

Jiří Gabriel

Lexikon der Ethik. *Otfried Höffe* (ed.), *M. Forschner, A. Schöpf, W. Vossenkuhl* (Mitarb.). München, C. H. Beck, 1977. 287 s.

Buržoazní etické teorie reflektují krizi buržoazní morálky buď tím, že filozoficky ospravedlňují rozpad mravního vědomí kapitalistické společnosti a různými způsoby popírají objektivnost a závaznost mravních norem, nebo naopak hledají teoretické východiště z této krize a teoretický základ kritiky marxistického chápání morálky v konstruování absolutních, historicky a společensky nepodmíněných mravních principů jako nutného předpokladu morálky.

Autoři kapesního Lexikonu etiky reagují tímto druhým způsobem na situaci, kterou v úvodu charakterizují jako ztrátu samozřejmé platnosti přejatých způsobů života a institucí a jako ztrátu shody o mravně-politických hodnotách v současných „industriálních společnostech“. Nabídlí západoněmecké veřejnosti jako „rádce“ nevelkou, avšak materiállově bohatou příručku, která slovníkovou formou podává informace o základních mravních jevech, etických směrech, pojmech a problémech (cenné je, že ke každému heslu je připojen výběr současné literatury).

Výklad etických a mravních pojmů je významným nástrojem ideového působení. Lexikon etiky nepodává jen fakta, ale snaží se současně ovlivnit čtenáře, a to v duchu současné oficiální západoněmecké ideologie. V teoretických heslech se přes jistou nejednotnost autorů projevuje silný vliv kantovského pojetí mravnosti. Lexikon popularizuje ideu absolutní, nepodmíněné, autonomní, nadřídí mravnosti jako základu konkrétních, podmíněných a proměnlivých podob morálky a mravů.

Karel Hlavoně

Pavel Floss: Mikuláš Kusánský. Život a dílo. Praha, Vyšehrad, 1977. 385 s.

Nová práce Pavla Flosse vyvolá jistě pozornost především historiků středověké a renesanční filozofie, kteří také posoudí, jaké je místo této první české monografie o Kusánovi v neustále narůstající kusánologické literatuře. Svou látkou i jejím zpracováním může však upoutat každého, kdo se zajímá o vývojové peripetie světové názorového myšlení. Mikuláš z Kusy je totiž jednou z nejvýraznějších myslitelských osobností poloviny 15. století. I když je v řadě ohledů, především svou vírou v boha a ve stvoření světa a člověka, ještě v zajetí středověkého názoru, jehož jazykem se